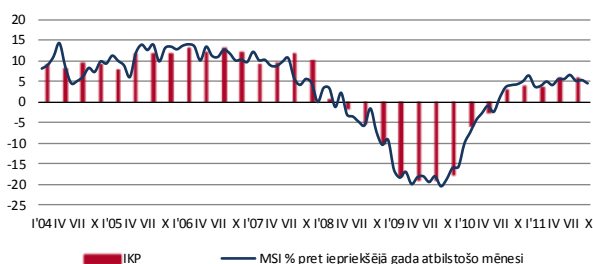

MAKROEKONOMIKAS UN BUDŽETA APSKATS

2011. gada oktobris

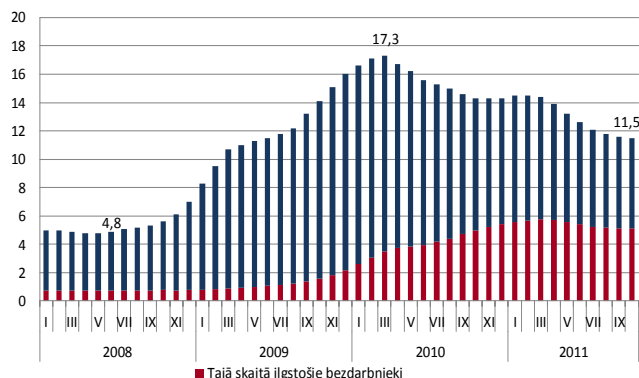
Saskaņā ar Finanšu ministrijas novērtējumu **Makroekonomisko rādītāju saliktais indekss** (turpmāk – MSI) (indeksa aprēķināšanai tiek izmantoti operatīvie dati par tautsaimniecības attīstību) 2011. gada oktobrī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi, ir pieaudzis par 4,5%. Pozitīva ietekme uz MSI bija vērojama no dzelzceļa pārvadājumiem un ostās pārkrauto kravu apjoma, bet salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi MSI samazinājumu noteica lēnāki mazumtirdzniecības pieauguma tempi.

Makroekonomisko rādītāju saliktais indekss

Reģistrētā bezdarba līmenis 2011. gada oktobrī vēl nedaudz samazinājās un mēneša beigās bija noslīdējis līdz 11,5% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, salīdzinot ar 11,6% septembra beigās. Salīdzinājumā ar pagājušā gada attiecīgo mēnesi bezdarba līmenis ir samazinājies par 2,8 procentpunktiem.

Kopējais reģistrēto bezdarbnieku skaits 2011. gada oktobra beigās bija 130,5 tūkst. – par 1,1 tūkst. mazāks nekā 2011. gada septembra beigās un par 32,0 tūkst. mazāks nekā 2010. gada oktobra beigās. NVA aktuālo vakancu skaits 2011. gada oktobrī samazinājās līdz 3452, salīdzinot ar 3726 septembrī. Arī darbā iekārtojušos bezdarbnieku skaits bija par 1135 mazāks nekā iepriekšējā mēnesī un veidoja 5247. Tajā pašā laikā nedaudz samazinājās arī no jauna reģistrēto bezdarbnieku skaits, kas oktobrī bija 10 964, salīdzinot ar 11 146 septembrī. Sagaidāms, ka nākamajos mēnešos līdz ar ziemas sezonas iestāšanos bezdarba samazināšanās uz laiku apstāsies, bet pavasarī ekonomiskā aktivitāte un darba vietu skaits atkal sāks palielināties.

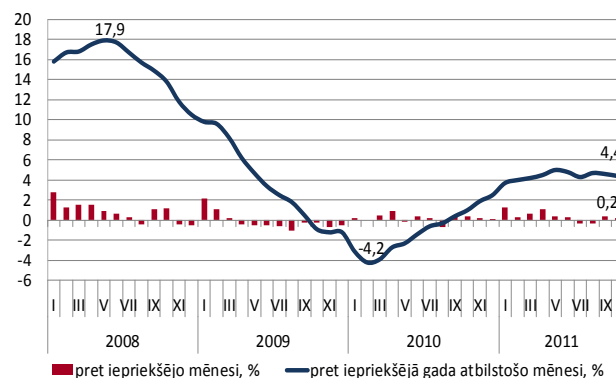
Reģistrētā bezdarba līmenis valstī, %

Stabilu situācijas uzlabošanās darba tirgū apliecina arī CSP darbaspēka apsekojuma rezultāti, kas parāda, ka tautsaimniecībā nodarbināto

iedzīvotāju skaits 2011. gada 3. ceturksnī ir sasniedzis 984,7 tūkstošus. Salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni tas ir pieaugums par 1,9% un salīdzinājumā ar 2010. gada attiecīgo ceturksni – par 2,5%.

Palielinoties nodarbināto iedzīvotāju skaitam, darba meklētāju īpatsvars trešajā ceturksnī ir samazinājies līdz 14,4% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem. Salīdzinot, 2011. gada otrajā ceturksnī darba meklētāju īpatsvars bija 16,2%, bet 2010. gada trešajā ceturksnī – 17,9% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem. Līdzās nodarbināto iedzīvotāju skaita pieaugumam darba meklētāju īpatsvara samazināšanos ir nodrošinājis arī ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita sarukums, tostarp emigrācijas rezultātā.

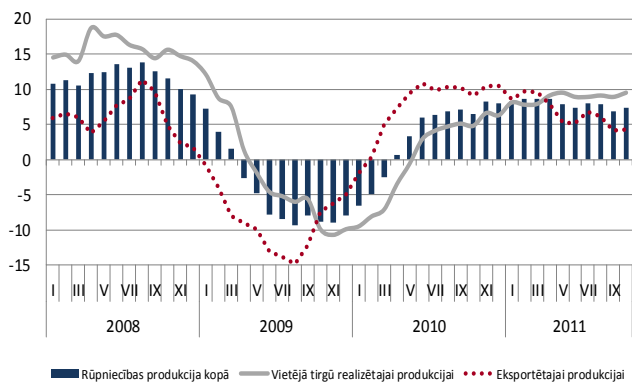
Oktobrī, salīdzinot ar septembri, **patēriņa cenas** pieauga vidēji par 0,2%, kas ir nedaudz zemāk nekā prognozēts. Pakalpojumu cenas, kas raksturo iekšējā tirgus pieprasījumu, palika nemainīgas, savukārt preču cenas, šomēnes pārsvarā dēļ sezonāliem faktoriem, pieauga par 0,3 procentiem. Šī brīža patēriņa cenu tendences labi raksturo attīstību, kāda ir gaidāma arī turpmākos mēnešos – vietējie faktori nerada spiedienu uz cenu kāpumu, svārstības noteica tikai sezonāli un ārējās vides faktori. Gada inflācija turpināja atkāpties un samazinājās līdz 4,4%.

Patēriņa cenu indekss, %

Oktobrī sezonālu faktoru ietekmē pieauga apģērbu un apavu cenas attiecīgi par 1,4% un 2,1 procentu. Dārzenų cenas pēc sezonāla ražas novākšanas perioda krituma atgriežas normas robežās, mēneša laikā pieaugot par 14,2%, kas gan ir par 20,6% zemāk, nekā pagājušā gada atbilstošajā periodā. Savukārt kartupeļu cenas oktobrī samazinājās par 14,8% un bija par 13,4% zemākas nekā pagājušā gada atbilstošajā periodā. Turpināja samazināties siltumenerģijas tarifu cenas – oktobrī par 1,3 procentiem. Noslēdzoties akcijām lielveikalos, samazinājās cenas alkoholiskajiem dzērieniem – vidēji par 1,3 procentiem.

Ražotāju cenas Latvijas rūpniecībā 2011. gada oktobrī, salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi, nemainījās. Savukārt, salīdzinot ar 2010. gada atbilstošo periodu, cenas pieauga par 7,3%. Gada laikā vislielāko ietekmi uz ražotāju cenu kopējo līmeni radīja cenu kāpums pārtikas produktu ražošanā – par 7,3%, metālu ražošanā – par 11,5%, elektroenerģijā, gāzes apgādē siltumapgādē un gaisa kondicionēšanā – par 12,8%, bet ķīmisko vielu ražošanā – par 23,4 procentiem.

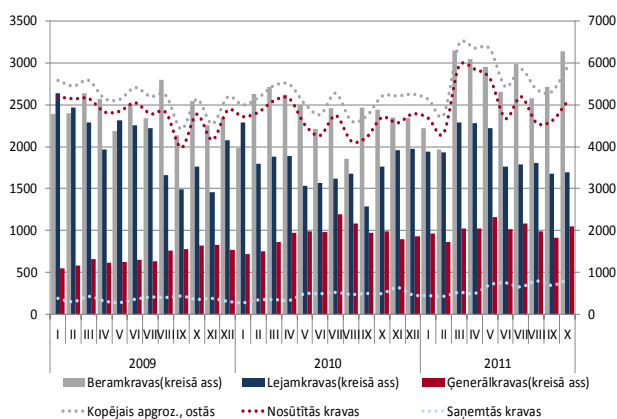

Ražotāju cenu indeksa gada pieaugums, %

Vietējā tirgū realizētajai produkcijai ražotāju cenas gada laikā kāpa par 9,5%, bet eksportētajai produkcijai – par 4,3 procentiem.

2011. gada janvārī – oktobrī **Latvijas ostās** pārkrauts 56,9 milj. t kravu, kas ir par 12,2% vairāk nekā 2010. gada attiecīgajā laika periodā.

2011. gada oktobrī kravu apgrozījums Latvijas ostās, salīdzinot ar pagājušā gada attiecīgo mēnesi, palielinājies par 13,2% jeb 0,7 milj. t un veidojis 5,9 milj. t. Salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi, kravu apgrozījums ir pieaudzis par 10,9% jeb 1,3 milj. tonnu. Kravu apgrozījuma pieaugumu Latvijas ostās, salīdzinot ar pagājušā gada oktobri, noteicis pirmām kārtām ogļu pārkraušanas apjomu pieaugums par 29,9% jeb 0,4 milj. t. Būtiski palielinājies arī minerālmēslojuma pārkraušanas apjoms – par 69,5% jeb 0,2 milj. t. Tajā pašā laikā naftas produktu pārkraušana, kas gada pirmajā pusē Latvijas ostās bija strauji augusi, oktobrī ir sākusi samazināties un salīdzinājumā ar 2010. gada attiecīgo mēnesi sarukusi par 4,4%.

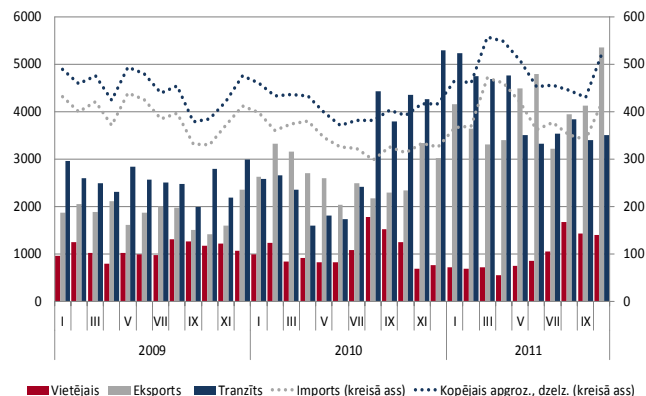

Kravu apgrozījums ostās (tūkst. tonnu)

No Latvijas lielajām ostām kravu apgrozījums Rīgas ostā 2011. gada oktobrī, salīdzinot ar pagājušā gada oktobri, palielinājies par 9,5% līdz 3,0 milj. t, Ventspils ostā tas pieaudzis par 20,7% līdz 2,4 milj. t un Liepājas ostā – par 12,0% līdz 450,5 tūkst. tonnu.

2011. gada janvārī – oktobrī pa **dzelzceļu** transportēts 48,4 milj. t kravu, kas ir par 18,5% vairāk nekā 2010. gada atbilstošajā laika periodā.

2011. gada oktobrī pa dzelzceļu pārvadāja 5,2 milj. t kravu, kas ir par 21,3% vairāk nekā 2011. gada septembrī un par 33,2% vairāk nekā 2010. gada oktobrī. Lielāko dzelzceļa pārvadājumu daļu veido importa pārvadājumi (no iekraušanas vietas ārpus Latvijas uz izkraušanas vietu Latvijā; galvenokārt uz ostām), kuru apjoms, salīdzinot ar pagājušā gada oktobri, palielinājies par 34,2 procentiem.

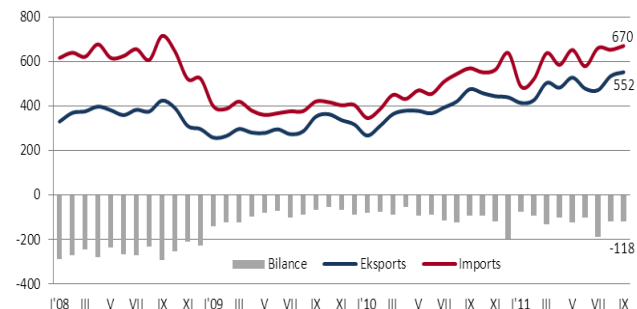

Kravu pārvadājumi pa dzelzceļu (tūkst. tonnu)

Eksporta pārvadājumu (no iekraušanas vietas Latvijā uz izkraušanas vietu citā valstī) apjoms pieaudzis par 129,6%, bet tranzīta pārvadājumu (starp iekraušanas un izkraušanas vietām ārpus Latvijas) apjoms samazinājies par 19,5 procentiem. Vietējo pārvadājumu apjoms 2011. gada oktobrī bijis par 12,9% lielāks nekā pirms gada.

Latvijas kopējais preču **ārējās tirdzniecības** apjoms faktiskajās cenās 2011. gada janvārī-septembrī sasniedza 9899,9 milj. latu – par 31,7% vairāk nekā pagājušā gada atbilstošajā periodā. Eksporta un importa pieauguma tempi šajā periodā bijuši līdzīgi – eksports palielinājies par 31,4%, bet imports – par 32,0 procentiem.

2011. gada septembrī kopējais preču ārējās tirdzniecības apgrozījums faktiskajās cenās mēneša laikā audzis par 2,9%, bet gada griezumā – par 21,4%, sasniedzot 1222,0 milj. latu.

Ārējās tirdzniecības preču balance, milj. latu

Šā gada septembrī eksporta apjomi turpina pieaugt, uzrādot līdz šim labāko sniegumu – 552 miljoni latu. Eksporta pieauguma tempi joprojām ir augsti – kāpums par 16,1%, salīdzinot ar pagājušā gada attiecīgo mēnesi. Arī imports šā gada septembrī, palielinoties par 17,7%, sasniedzis pēdējo trīs gadu laikā augstāko līmeni 670 miljonus latu apmērā, kas atbilst vidējam līmenim 2007. gadā.

Pēdējos mēnešos strauju izaugsmi turpina piena produktu, papīra un poligrāfijas izstrādājumu, celtniecības materiālu un apģērbu eksports. Manāma lielāka aktivitāte arī mēbeļu un alkoholisko dzērienu eksportā. Savukārt preču importā septembrī vērā ņemams kāpums bijis satiksmes līdzekļiem, kas liecina par autopārvadātāju autoparka atjaunošanas intensitātes pieaugumu. Tomēr satiksmes līdzekļu imports joprojām būtiski atpaliek no pirmskrīzes līmeņa.

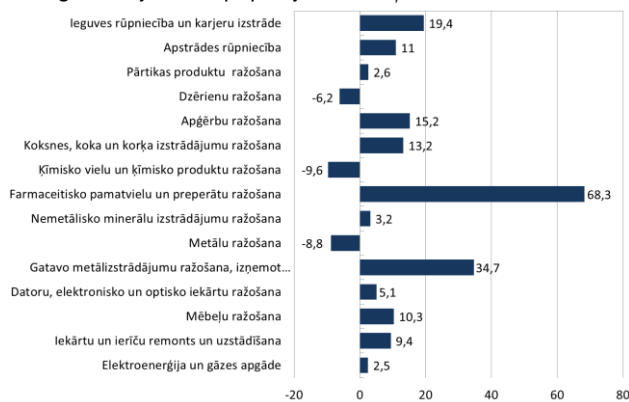
Ieņēmumi no straujās preču eksporta izaugsmes pēdējo divu gadu laikā veicinājuši arī iekšzemes patēriņa nelielu pieaugumu, kas līdz ar ārējo pieprasījuma mazināšanos var palīdzēt noturēt mērenu ekonomikas izaugsmi arī atkārtotu globālu finanšu satricinājumu laikā.

Latvijas rūpniecības produkcijas apjoms (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem salīdzināmās cenās) š.g. septembrī ir turpinājis palielināties - mēneša laikā rūpniecība augusi par 1,2% (t.sk. apstrādes rūpniecība par 2,1%), sasniedzot produkcijas apjomu, kas ir tikai par 3% atpaliek no pirmskrīzes laikā sasniegtā augstākā ražošanas apjoma mēnesī. Mēneša laikā lielāko pozitīvo ietekmi ir devis iekārtu remonta un koksnes produktu ražošanas pieaugums.

Rūpniecības produkcijas apjoma indekss, %

Gada griezumā Latvijas rūpniecības izaugsme septembrī bijusi augstākā ES valstu vidū – rūpniecības produkcijas izlaides apjoms audzis par 9,6%, salīdzinot ar 2010.g. septembri (pēc kalendāri izlīdzinātiem datiem salīdzināmās cenās). Lielāko ieguldījumu ražošanas apjomu pieaugumu turpina veidot eksportējošās nozares – gada laikā kokapstrādes apjomi auguši par 13,2%, gatavo metālizstrādājumu ražošana par 34,7%, bet farmācijas produktu ražošana - par 68,3%. Līdz ar to, kamēr vietējā pieprasījuma pieauguma tempi saglabājas relatīvi zemi, rūpniecības attīstība ir atkarīga no ārējās vides pieprasījuma izmaiņām.

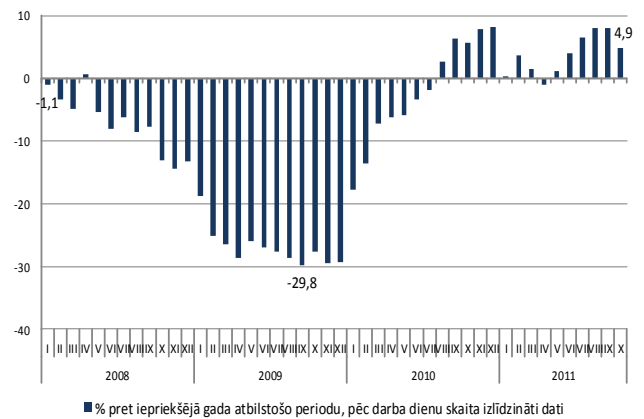

Rūpniecības produkcijas apjoma pārmaiņas 2011. gada septembrī pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %

Lai gan Latvijas galvenajos eksporta tirgos ražošanas pieaugums saglabājas augstāks kā vidēji ES, rūpniecības jauno pasūtījumu samazināšanās vidēji ES 27 valstīs 4 mēnešus pēc kārtas (t.sk. septembrī par 2,3%), izlaides apjomu stagnācija vai samazināšanās Dienvideiropas valstīs un ES valstu uzņēmēju noskaņojuma rādītāju pasliktināšanās liecina par iespējamu turpmāku kopējā pieprasījuma pieauguma tempu vai pat pieprasījuma samazināšanos mūsu galvenajos eksporta tirgos, kas var negatīvi ietekmēt Latvijas eksporta un rūpniecības turpmāku izaugsmi.

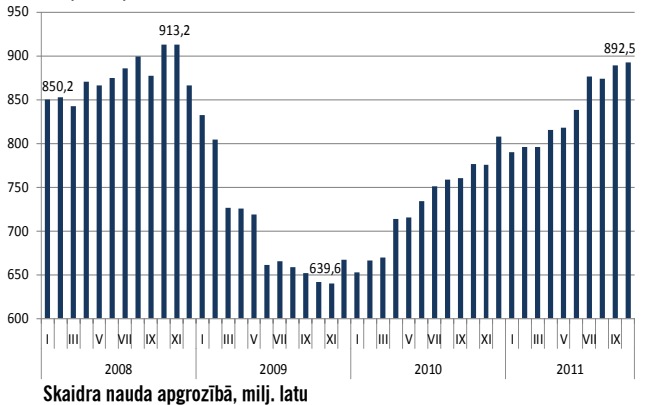
Jāatzīmē, ka Latvijas uzņēmēju ražošanas konfidences rādītājs atšķirībā no visām pārējām ES valstīm arī 2011. gada oktobrī ir palicis nemainīgs - nedaudz virs ilgtermiņa vidējās vērtības. Taču pēdējo mēnešu laikā vērojams neliels pesimisma pieaugums, novērtējot pēdējo 3 mēnešu laikā saražotās un nākamo 3 mēnešu laikā plānotās produkcijas apjomu izmaiņas.

Pēc straujā mazumtirdzniecības apgrozījuma kāpuma 3. ceturksnī (par 5,7%, salīdzinot ar 2. ceturksni) – jauns ceturksnis iesācies ar apgrozījuma samazinājumu par 2,9% pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem. Ņemot vērā diezgan straujos apgrozījuma pieaugumus iepriekšējos mēnešos, šāds apgrozījuma kritums bija sagaidāms. Pārtikas preču apgrozījums, kas ir visstabilākais un neelastīgākais attiecībā uz pārmaiņām iekšējā vai ārējā vidē, oktobrī palika nemainīgs, degvielas tirdzniecības apgrozījums, kas ir tieši pretēji – vissvārstīgākais, samazinājās par 3,9%, bet nepārtikas preču apgrozījums (neieskaitot degvielu) samazinājās par 4,5 procentiem.

Mazumtirdzniecības apgrozījums (salīdzināmās cenās)

Mazumtirdzniecības apgrozījums vēl arvien ir par 4,9% augstāks nekā iepriekšējā gada oktobrī. Īpaši liels pieaugums novērojams nepārtikas preču apgrozījumam (neieskaitot degvielu) – par 10,6%. Tas liecina, ka labklājības līmenis gada laikā tomēr ir pieaudzis, jo tieši šīs grupas preču apgrozījums vislabāk raksturo patēriņa tendences. Pārtikas preču apgrozījums gada laikā pieauga par 2,6%, bet degvielas apgrozījums saruka par 7 procentiem.

Skaidra nauda apgrozībā, milj. latu

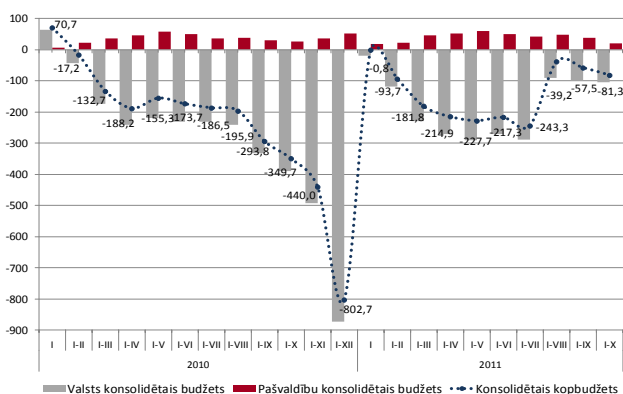
Trīs mēnešu RIGIBOR likme 2011. gada oktobrī būtiski nemainījās, saglabājoties nedaudz virs visu laiku zemākā līmeņa, un oktobra beigās bija 0,98%. Jau kopš 2010. gada novembra RIGIBOR likme netipiski ir bijusi zemāka par attiecīgo EURIBOR likmi. Arī EURIBOR trīs mēnešu likme mēneša laikā nepiedzīvoja vērā ņemamas svārstības un oktobra beigās bija 1,59% - aptuveni tādā pašā līmenī kā iepriekšējā mēneša beigās.

	11'V	VI	VII	VIII	IX	X
RIGIBOR (3men)	0,75	0,73	0,82	0,85	0,86	0,98
EURIBOR (3men)	1,44	1,53	1,61	1,54	1,54	1,59

Naudas indeksu RIGIBOR un EURIBOR pārskats par pēdējiem 6 mēnešiem uz katra mēneša 25. datumu

Valsts kases oficiālā mēneša pārskata datu par janvāri-oktobri analīze liecina, ka, salīdzinot ar iepriekšējā gada desmit mēnešiem, **konsolidētā kopbudžeta deficīts** ir būtiski samazinājies, kas ļauj izpildīt uzņemtās saistības attiecībā uz deficīta mērķi un sekmīgi noslēgt starptautisko aizņēmuma programmu.

Salīdzinājumā ar 2011. gada deviņu mēnešu datiem kopbudžeta deficīts desmit mēnešos ir pieaudzis no 57,5 milj. latu līdz 81,3 milj. latu, taču tas joprojām ir ievērojami mazāks salīdzinājumā ar 2010. gada desmit mēnešu deficīta apjomu. Saskaņā ar nacionālo metodoloģiju kopbudžeta deficīts šī gada desmit mēnešos bija 0,6% no IKP, savukārt, pēc Eiropas kontu sistēmas (EKS'95) metodoloģijas vispārējās valdības deficīts sastādīja 2,0% no IKP. Atbilstoši FM novērtējumam deficīta pārrēķinu pēc EKS'95 galvenokārt ietekmēja ES fondu korekcija un uz valdības sektoru pārcelto uzņēmumu bilances korekcija.

Uzkrātā konsolidētā kopbudžeta finansiālā bilance, milj. latu

Fiskālās situācijas uzlabošanās, tai skaitā būtiski zemāku deficīta līmeni kopbudžetā, šī gada desmit mēnešos noteica ieņēmumu pieaugums visos budžetos un kopumā tie bija par 419,2 milj. latu jeb 11,0% lielāki salīdzinājumā ar 2010. gada atbilstošo periodu. Lielākais ieņēmumu pieaugums veidojās no nodokļu ieņēmumiem, kā arī ieņēmumiem no ārvalstu finanšu palīdzības.

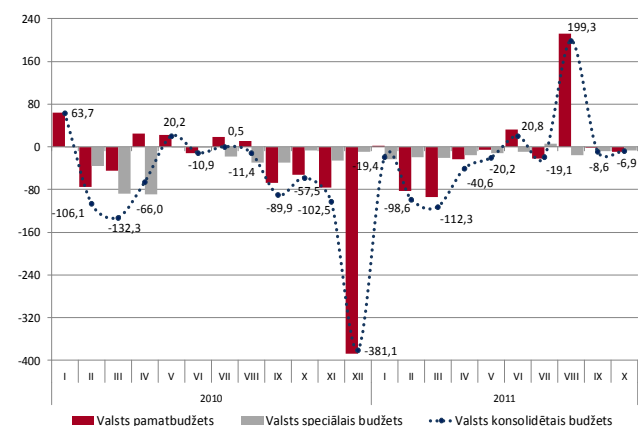
	2010.g. I-X izpilde, milj. latu	2011.g. I-X izpilde, milj. latu	2011./2010.g. I-X izpildes izmaiņas, %
KONSOLIDĒTAIS KOPBUDŽETS			
Ieņēmumi	3 802,7	4 221,8	11,0%
Izdevumi	4 152,4	4 303,2	3,6%
Finansiālā bilance	-349,7	-81,3	
VALSTS KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS¹			
Ieņēmumi	3 146,8	3 512,2	11,6%
Izdevumi	3 536,6	3 617,7	2,3%
Finansiālā bilance	-389,8	-105,5	
Valsts pamatbudžets			
Ieņēmumi	2 195,0	2 449,6	11,6%
Izdevumi	2 306,6	2 434,8	5,6%
Finansiālā bilance	-111,7	14,8	
Valsts speciālais budžets			
Ieņēmumi	970,6	1 021,8	5,3%
Izdevumi	1 270,5	1 148,8	-9,6%
Finansiālā bilance	-299,9	-127,0	
PASVALDĪBU KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS²			
Ieņēmumi	1 005,0	1 093,5	8,8%
Izdevumi	978,6	1 073,1	9,7%
Finansiālā bilance	26,4	20,4	

Kopbudžeta ieņēmumi un izdevumi

Straujāks pieaugums ieņēmumos nekā izdevumos nodrošināja deficīta līmeņa samazināšanos arī **valsts konsolidētajā budžetā** (ieskaitot ziedojumus, dāvinājumus un atvasinātās publiskās personas). Šī gada desmit mēnešos finansiālais deficīts bija ievērojami mazāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā.

2011. gada desmit mēnešos valsts budžeta ieņēmumi bija par 365,4 milj. latu jeb 11,6% lielāki salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu un kopumā tie sastādīja 81,3% no gadā plānotā ieņēmumu apjoma. Ekonomiskās aktivitātes palielināšanās rezultātā nodokļu ieņēmumi turpināja pieaugt gan valsts pamatbudžetā, gan speciālajā budžetā (kopā par 329,4 milj. latu jeb 14,8%) un par 91,2 milj. latu jeb 19,2% palielinājās arī ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības. Nodokļu ieņēmumi valsts pamatbudžetā bija par 218,4 milj. latu jeb 16,3% lielāki, ko galvenokārt ietekmēja pievienotās vērtības nodokļa un uzņēmuma ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugums. Tāpat augstāku valsts budžeta ieņēmumu apjomu noteica ieņēmumu pieaugums no valsts sociālajām apdrošināšanas iemaksām valsts speciālajā budžetā par 111,0 milj. latu jeb 12,5 procentiem.

Savukārt, nenodokļu ieņēmumi valsts budžetā šī gada desmit mēnešos bija par 49,9 milj. latu jeb 15,4% mazāki salīdzinājumā ar 2010. gada atbilstošo periodu. Nenodokļu ieņēmumu samazinājumu galvenokārt noteica šo ieņēmumu samazināšanās valsts pamatbudžetā, kur netika saņemti ieņēmumi no valstij piederošo siltumnīcefekta gāzu emisijas vienību tirdzniecības. Taču joprojām tiek plānots, ka šie ieņēmumi daļēji apmērā tiks saņemti šī gada decembrī. Valsts pamatbudžetā samazinājās arī saņemto valsts un kancelejas nodevu apmērs (par 17,6 milj. latu jeb 24,7%), ko pamatā noteica izmaiņas klasifikācijā, transportlīdzekļu ikgadējo nodevu pārcelot uz transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa pozīciju. Taču jāatzīmē, ka nenodokļu ieņēmumu samazinājumu daļēji kompensēja pieaugums ieņēmumos no dividendēm valsts pamatbudžetā, kas bija par 17,0 milj. latu jeb 17,3% lielāki. Arī valsts speciālā budžeta nenodokļu ieņēmumi šī gada desmit mēnešos bija par 58,7 milj. latu jeb 86,1% mazāk, salīdzinot ar 2010. gada atbilstošo periodu, kas pamatā skaidrojams ar ieņēmumu samazināšanos no valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta līdzekļu noguldījumiem depozītā.

Valsts konsolidētā budžeta finansiālā bilance sadalījumā pa budžetiem, milj. latu

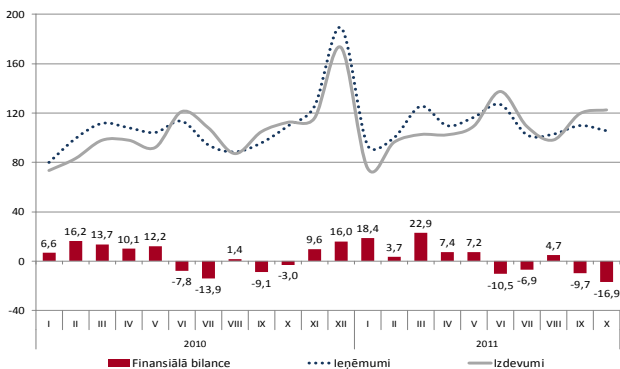
Valsts budžeta izdevumi šī gada desmit mēnešos bija par 81,1 milj. latu jeb 2,3% lielāki salīdzinājumā ar 2010. gada atbilstošo periodu. Kopumā valsts budžeta izdevumi šī gada desmit mēnešos sastādīja 74,5% no gada plāna.

¹ Ieskaitot ziedojumus, dāvinājumus un atvasinātās publiskās personas

² Ieskaitot ziedojumus un dāvinājumus

Izdevumu pieaugumu valsts budžetā radīja izdevumu palielināšanās valsts pamatbudžetā, taču to daļēji kompensēja izdevumu samazināšanās valsts speciālajā budžetā. Valsts pamatbudžeta izdevumi šī gada desmit mēnešos bija par 128,2 milj. latu jeb 5,6% lielāki, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, kur aktīvākas ES fondu projektu īstenošanas rezultātā būtiski pieauga kapitālo izdevumu apjoms – par 129,0 milj. latu jeb 130,1 procentu. Taču jāatzīmē, ka izdevumu pieaugums šajā pozīcijā bija plānots. Savukārt, izdevumi valsts speciālajā budžetā samazinājās par 121,7 milj. latu jeb 9,6%, ko pamatā ietekmēja izdevumu samazinājums nodarbinātības speciālajā budžetā (par 49,3 milj. latu jeb 50,0%), valsts pensiju speciālajā budžetā (par 40,9 milj. latu jeb 4,3%), kā arī invaliditātes, maternitātes un slimības speciālajā budžetā (par 31,9 milj. latu jeb 12,8%). Jāatzīmē, ka izdevumu samazinājums salīdzinājumā ar 2010. gada atbilstošo periodu valsts pensiju speciālajā budžetā galvenokārt bija izveidojies pensiju ieturējumu atmaksu dēļ, kas tika veiktas 2010. gada aprīlī. Savukārt, izdevumu samazinājums nodarbinātības speciālajā budžetā ir saistīts ar izdevumu samazināšanos bezdarbnieku pabalstiem, ņemot vērā straujāku bezdarba līmeņa samazināšanos nekā iepriekš tika prognozēts.

Pašvaldību konsolidētajā budžetā (ieskaitot ziedojumus un dāvinājumus) ieņēmumi šī gada desmit mēnešos turpināja pārsniegt izdevumus, tādējādi veidojot pārpalikumu 20,4 milj. latu apmērā. Taču jāatzīmē, ka salīdzinājumā ar šī gada deviņu mēnešu datiem pārpalikums samazinājās par 16,9 milj. latu un, salīdzinot ar 2010. gada desmit mēnešu datiem, tas bija par 6,0 milj. latu mazāks. Pārpalikuma samazināšanās skaidrojama ar to, ka pašvaldību budžeta izdevumu pieaugums šī gada desmit mēnešos bija straujāks nekā ieņēmumiem.

Pašvaldību konsolidētā budžeta finansiālie rādītāji, milj. latu

Ieņēmumi pašvaldību budžetā šī gada desmit mēnešos, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, palielinājās par 88,4 milj. latu jeb 8,8%, kur ieņēmumi pieauga visās budžeta ieņēmumu pozīcijās. Pašvaldību pamatbudžeta ieņēmumu pieaugumu noteica lielāks no valsts budžeta saņemto transfertu apjoms (par 52,4 milj. latu jeb 15,1% vairāk), kā arī nodokļu ieņēmumu pieaugums (par 34,0 milj. latu jeb 5,8%). Ievērojami palielinājās nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumi, kas bija par 22,8 milj. latu jeb 33,9% vairāk, ko ietekmēja nodokļa likmju palielināšana un ar nodokli apliekamās bāzes paplašināšana no šī gada janvāra. Ņemot vērā nodokļu maksātāju skaita pieaugumu un vidējās darba algas tautsaimniecībā pieaugumu, kā arī to, ka gada sākumā tika mainīta nodokļa sadalījuma proporcija par labu pašvaldībām (no 80% uz 82%), iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi pašvaldību budžetā pieauga par 11,1 milj. latu jeb 2,1 procentu.

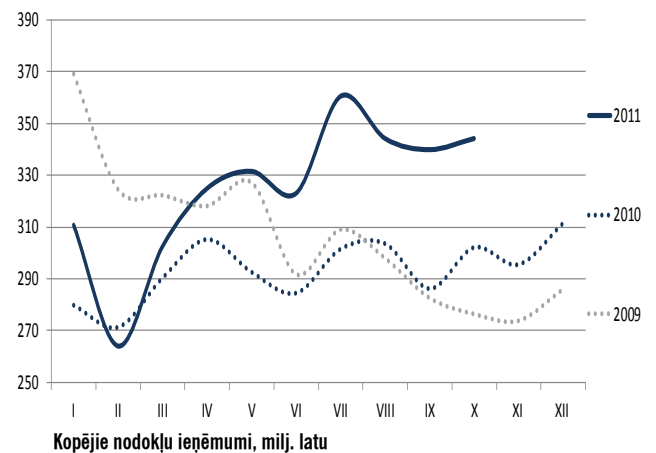
Pašvaldību budžeta izdevumu pieaugums šī gada desmit mēnešos pārsniedza ieņēmumu pieaugumu un izdevumi bija par 94,4 milj. latu jeb 9,7% lielāki nekā 2010. gada atbilstošajā periodā. Izdevumu pieaugumu galvenokārt radīja uzturēšanas izdevumu, kas ietver izdevumus atalgojumam, precēm un pakalpojumiem, subsīdijām, dotācijām un sociāliem pabalstiem, palielināšanās par 57,8 milj. latu jeb 6,9 procentiem. Jāatzīmē, ka pašvaldību budžeta izdevumi sociālajiem pabalstiem salīdzinājumā ar 2010. gada desmit mēnešiem ir pieauguši par 9,9% un kopumā bija 76,0 milj. latu, tai skaitā dzīvokļa un garantētā minimālā ienākuma (GMI) pabalsti tika izmaksāti 35,2 milj. latu apmērā. Ņemot vērā sociālo pabalstu saņēmēju skaita izmaiņas, šīs pozīcijas izdevumiem, sākot ar šā gada augustu salīdzinājumā ar 2010. gada atbilstošo periodu, ir vērojama tendence samazināties. Tāpat būtiski pieauga arī kapitālo izdevumu apjoms un tie bija par 43,9 milj. latu jeb 21,7% lielāki, kas, līdzīgi kā valsts budžetā, skaidrojams ar aktīvāku ES fondu projektu īstenošanu.

2011. gada desmit mēnešos, pieaugot ekonomiskajai aktivitātei, **kopbudžeta nodokļu ieņēmumi** (ieskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā) bija par 345,2 milj. latu jeb 11,9% lielāki nekā 2010. gada atbilstošajā periodā. 2011. gada desmit mēnešu ieņēmumu plāns tika pārsniegts par 132,5 milj. latu jeb 4,3 procentiem. Lielākos nodokļu ieņēmumus veidoja sociālo apdrošināšanas iemaksu, pievienotās vērtības nodokļa un iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi.

	2010.g. I-X izpilde, milj. latu	2011.g. I-X izpilde, milj. latu	2011.g. I-X izpilde no 2011.g. I-X plāna	2011./2010.g. I-X izpildes izmaiņas, %
Kopā	2899,5	3 244,7	104,3%	11,9%
Sociālās apdrošināšanas iemaksas*	941,7	1 053,3	102,0%	11,9%
Pievienotās vērtības nodoklis	710,0	807,6	101,1%	13,7%
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	634,0	647,3	105,9%	2,1%
Akcīzes nodoklis	384,7	397,8	100,9%	3,4%
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	90,2	156,4	153,0%	73,4%
Nekustamā īpašuma nodoklis	67,3	90,1	107,0%	33,9%
Pārējie nodokļi	71,6	92,2	103,4%	28,7%

Kopējie nodokļu ieņēmumi

* ieskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā 2011. gada I-X 56,0 milj. latu

Kopējie nodokļu ieņēmumi, milj. latu

Sociālās apdrošināšanas iemaksu (SOC) (ieskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā) ieņēmumi 2011. gada desmit mēnešos bija 1 053,3 milj. latu, kas ir par 111,6 milj. latu jeb 11,9% lielāki nekā 2010. gada atbilstošajā periodā. Sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi bija par 2,0% lielāki nekā 2011. gada desmit mēnešos.

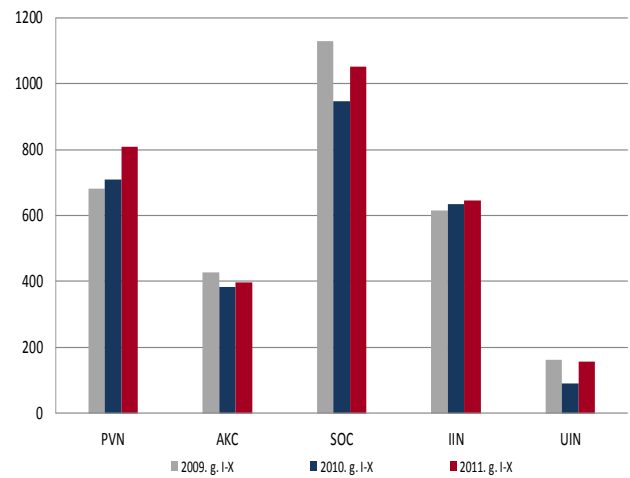
plānotie ieņēmumi. Izmaiņas sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumos ietekmēja nodokļa likmes pieaugums no 33,09% līdz 35,09% kopš 2011. gada 1. janvāra un nodarbināto ienākumu pieaugums. Lielākās sociālās apdrošināšanas iemaksas jeb 16,4% nodrošināja valsts pārvaldes un sabiedrisko organizāciju darbības nodokļu maksātāji, savukārt, būvniecības nozarē strādājošie nodrošināja 8,3%, pakalpojumu sniegšanas darbības jomas veicēji – 7,1%, kā arī mazumtirdzniecības pamatdarbības veicēji – 7,1% no kopējiem 2011. gada desmit mēnešu sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumiem.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) ieņēmumi 2011. gada desmit mēnešos, salīdzinot ar 2010. gada atbilstošo periodu, palielinājās par 13,3 milj. latu jeb 2,1% un bija 647,3 milj. latu. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu 2011. gada desmit mēnešu plāns tika izpildīts 105,9% apmērā. Nodokļa ieņēmumu pieaugumu ietekmēja minimālās mēnešalgas apmēra palielināšana no 180 latiem līdz 200 latiem ar šī gada 1. janvāri, kā arī neliels darba ņēmēju skaita pieaugums, kas pēc VID datiem 2011. gada septembrī bija par 0,7% lielāks nekā 2010. gada atbilstošajā periodā. Jāatzīmē arī, ka 2011. gada 1. janvārī stājās spēkā izmaiņas likumdošanas normās – samazināta IIN likme no 26% uz 25%, palielināts neapliekamais minimums no 35 latiem uz 45 latiem, palielināts atvieglojuma apmērs par apgādībā esošu personu no 63 latiem uz 70 latiem.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) ieņēmumi 2011. gada desmit mēnešos pieauga par 73,4% salīdzinot ar 2010. gada atbilstošo periodu, kas galvenokārt skaidrojams ar nodokļa atmaksu samazināšanos šajā periodā par 40,3 milj. latu jeb 47,0 procentiem. Savukārt, uzņēmumu ienākuma nodokļa iemaksas 2011. gada desmit mēnešos pieauga par 25,6 milj. latu jeb 14,5 procentiem. 2011. gada desmit mēnešu plāns tika pārpildīts par 53,0 procentiem. Lielākās nodokļa iemaksas 2011. gada desmit mēnešos nodrošināja elektroenerģijas, gāzes apgādes un gaisa kondicionēšanas, vairumtirdzniecības, izņemot automobiļus un motociklus, kā arī mežsaimniecības un kokmateriālu ražošanas nozares nodokļu maksātāji – kopā 46,7% no kopējiem uzņēmumu ienākuma nolokļa ieņēmumiem.

Pievienotās vērtības nodokļa (PVN) ieņēmumi 2011. gada desmit mēnešos, salīdzinājumā ar 2010. gada atbilstošo periodu pieauga par 97,6 milj. latu jeb 13,7% un bija 807,6 milj. latu. Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu plāns 2011. gada desmit mēnešiem izpildīts par 101,1 procentu. Ieņēmumu pieaugumu, salīdzinot ar pagājušā gada atbilstošo periodu, ietekmēja kopējās ekonomiskās aktivitātes un līdz ar to darījumu vērtības un budžetā iemaksājāmās summas kāpums, kā arī pievienotās vērtības nodokļa standartlikmes un samazinātās likmes palielināšana. Šī gada desmit mēnešos pievienotās vērtības nodokļa iemaksas bija par 24,8% lielākas, salīdzinot ar 2010. gada atbilstošo periodu. Lielākās iemaksas nodrošināja vairumtirdzniecības (31,8% no kopējām iemaksām), mazumtirdzniecības (14,6%) un būvniecības (8,8%) nozares nodokļu maksātāji. Savukārt, pievienotās vērtības nodokļa atmaksas 2011. gada desmit mēnešos palielinājās par 47,6%, kas galvenokārt skaidrojams ar veiktajām atmaksām š.g. februārī (saskaņā ar izmaiņām nodokļa atmaksu kārtībā tām pārmaksām, kas izveidojušās pēc 2010. gada 1. jūlija), kā arī ar deklarētās pārmaksu summas palielināšanos. Lielākās nodokļa atmaksas šī gada desmit mēnešos saņēma nodokļu maksātāji, kuru pamatdarbības veids ir vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus (18,4% no kopējām atmaksām). 2011. gada atbilstošajā periodā salīdzinājumā ar 2010. gada desmit mēnešiem pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi

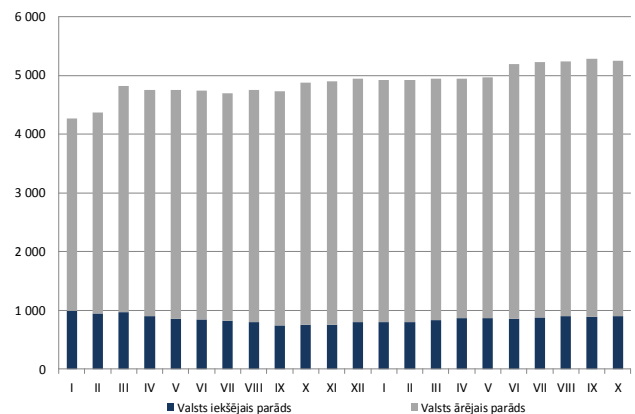
iekšzemē pieauga par 103,9 milj. latu jeb 16,2%, savukārt, šī nodokļa ieņēmumi, izlaižot preces brīvam apgrozījumam, samazinājās par 6,3 milj. latu jeb 9,0 procentiem.

Svarīgāko nodokļu ieņēmumi, milj. latu

Akcīzes nodokļa (AKC) ieņēmumi 2011. gada desmit mēnešos bija par 13,1 milj. latu jeb 3,4% lielāki salīdzinot ar 2010. gada atbilstošo periodu un bija 397,8 milj. latu. Akcīzes nodokļa ieņēmumi bija atbilstoši 2011. gada desmit mēnešos plānotajiem ieņēmumiem. Salīdzinājumā ar 2010. gada desmit mēnešiem 2011. gada atbilstošajā periodā akcīzes nodokļa ieņēmumi par naftas produktiem samazinājās par 3,4 milj. latu jeb 1,6%, kas skaidrojams ar izmaiņām patēriņam nodotā naftas produktu apjoma struktūrā, kā arī ar nodokli neapliekamās dīzeļdegvielas lauksaimniekiem patēriņa īpatsvara pieaugumu kopējā naftas produktu patēriņā. Akcīzes nodokļa ieņēmumi par tabakas izstrādājumiem 2011. gada desmit mēnešos palielinājās par 11,1 milj. latu jeb 14,4%, savukārt, akcīzes nodokļa ieņēmumi par alkoholiskajiem dzērieniem pieauga par 3,2 milj. latu jeb 5,2%, salīdzinot ar 2010. gada atbilstošo periodu.

Valsts un pašvaldību parāds 2011. gada desmit mēnešos pieauga par 304,9 milj. latu un oktobra beigās nominālvērtībā bija 5 385,8 milj. latu jeb 38,9% no IKP.

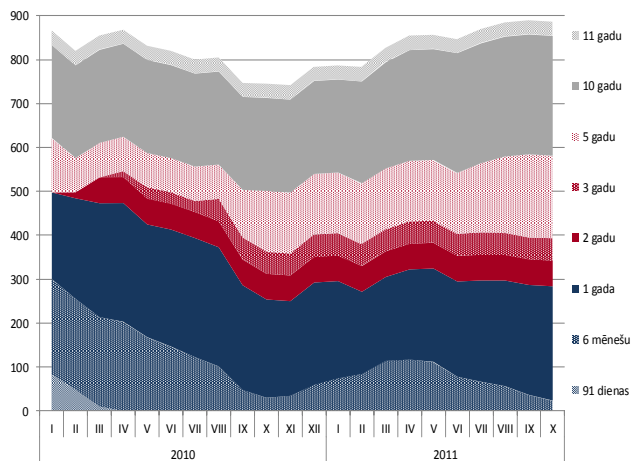
Valsts parāds, milj. latu

Valsts parāds 2011. gada oktobra beigās bija 5 252,3 milj. latu, kas kopš gada sākuma pieauga par 309,7 milj. latu. Valsts ārējais parāds 2011. gada oktobra beigās bija 4 351,1 milj. latu jeb 82,8% no kopējā valsts parāda, bet iekšējais parāds veidoja 901,2 milj. latu jeb 17,2% no kopējā valsts parāda.

Valsts ārējais parāds šī gada oktobrī kopš gada sākuma pieauga par 204,6 milj. latu, savukārt, iekšējais parāds palielinājās par 105,1 milj. latu. Ārējā parāda pieaugums skaidrojams ar valsts emitēto ārējā parāda obligāciju apjoma palielināšanos par 248,0 milj. latu. Savukārt, iekšējā parāda pieaugumu veidoja valsts iekšējā aizņēmuma ilgtermiņa un vidēja termiņa obligāciju apjoma palielināšanās attiecīgi par 61,2 milj. latu un 50,3 milj. latu, kā arī ilgtermiņa iekšējā valūtu parāda palielinājums par 7,2 milj. latu.

Pašvaldību aizņēmumi 2011. gada oktobrī bija 549,9 milj. latu un šī gada desmit mēnešos palielinājās par 14,9 milj. latu, kas skaidrojams ar to, ka aizņēmumu no valsts budžeta apjoms palielinājās par 19,7 milj. latu, bet aizņēmumu ārpus Valsts kases apjoms samazinājās par 4,8 milj. latu.

2011. gada oktobrī notika Valsts kases rīkotā **valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru** izsole, kurā tika pārdotas viena-gada parādzīmes par kopējo summu 10,0 milj. latu ar vidējo gada peļņas likmi 1,8%. Savukārt, investoru kopējais pieprasījums 4,5 reizes pārsniedza piedāvāto parādzīmju apjomu.

Apdrozībā esošo valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru struktūra, milj. latu

Pēc 2011. gada oktobra izsoles valsts vērtspapīru apjoms apdrozībā kopā sastādīja 886,1 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2010. gada oktobra datiem ir par 141,3 milj. latu vairāk. Apdrozībā esošo valsts vērtspapīru apjomu 2011. gada oktobrī veidoja īstermiņa parādzīmes par kopējo summu 283,6 milj. latu jeb 32,0% apmērā (2010. gada oktobrī – 34,0%), vidējā termiņa obligācijas – 297,6 milj. latu jeb 33,6% (2010. gada oktobrī – 33,2%) un ilgtermiņa obligācijas – 304,9 milj. latu jeb 34,4% (2010. gada oktobrī – 32,7%). Salīdzinot ar 2010. gada oktobra vērtspapīru portfeļa struktūru, šī gada oktobrī īstermiņa vērtspapīru īpatsvars bija nedaudz mazāks, bet vidējā termiņa un ilgtermiņa obligāciju īpatsvars mazliet palielinājās.

Publikācijā tika izmantoti Centrālās statistikas pārvaldes, Nodarbinātības valsts aģentūras, Latvijas Bankas, Valsts kases un Valsts ieņēmumu dienesta apkopotie dati.